

بررسی نقش عملکردی طراحی منظر بر اثرگذاری محوطه های بیمارستانی

چکیده:

گذراندن ساعت های طولانی در محیط های درمانی معمولاً برای بیماران، ملاقات کنندگان و پرسنل، تجربه ای سخت است. هر تلاشی در راستای کاهش این کاستی، نتیجه ای مثبت در روند درمان و افزایش کیفیت این فضاها را در پی خواهد داشت. دسترسی چشمی به فضای سبز و مناظر طبیعی در محوطه و حتی در پیرامون بیمارستان می تواند در کاهش استرس و بهبودی بیماران تأثیر بسزایی داشته باشد. در قرون گذشته، طبیعت سبز، نورخورشید و هوای تازه از ملزومات مؤثر در شفابخشی و تسریع در بهبود بیماران در محیط های درمانی محسوب می شدند. حدوداً بین سالهای 1950 تا ۱۹۹۰ در اکثر کشورها، ارزش بهبود بیماران با دسترسی به طبیعت در محیط های درمانی پایین آمد و تقریباً نادیده گرفته شد. بیمارستان های بلند مرتبه به "سبک بین المللی"، مشابه ساختمان های اداری و خدماتی بودند. دستگاه های تهویه مصنوعی جایگزین تهویه طبیعی و پنجره ها شد و ساخت تراس و بالکن نادیده گرفته شد و طبیعت دل نواز و شفابخش تسلیم اتومبیلها و پارکینگها گردید، به دنبال این اتفاقات مدیران بیمارستان ها متوجه واکنش منفی افراد به طراحی های اداری حاضر در فضاهای درمانی شده و رقابت بین بیمارستانها موجب توجه بیشتر به نیازهای بیماران گردید. لذا به تدریج طراحی بیمارستان ها از سبک بین المللی به طراحی در محیط های محلی و بومی تغییر یافت و بار دیگر بکارگیری طبیعت در مراکز درمانی مورد توجه قرار گرفت. در این راستا، رویکردهای نوین در حل مسائل و مشکلات مربوط به درمان، سبب ورود سایر علوم مکمل به خصوص معماری مناظر به این بخش شده است. امروزه در اغلب کشورهای پیشرفته، محوطه های بیمارستانی به عنوان بخشی از فرایند درمان مورد توجه ویژه قرار گرفته اند و دیگر مانند گذشته تنها به عنوان فضای منفی باقی مانده در میان ساختمان ها نیستند. با تزریق نقش درمانی به محوطه ها، مجموعه ساختمان ها و محوطه بیمارستان ها به عنوان فضاهایی مکمل در جهت تامین اهداف درمانی بیمارستان ایفای نقش می کنند. با بررسی مشکلات بیمارستان های موجود و محوطه های آنها سوالاتی مطرح می شود، از جمله آنکه ابعاد طراحی منظر محوطه درمانی چیست؟ محوطه های بیمارستانی کشورهای توسعه یافته با چه رویکردی طراحی می شوند؟ این مقاله ابتدا به بررسی ابعاد معماری پایدار و اصول اساسی آن و سپس تاثیر آن در معماری طبیعت محور سبزینه بیمارستانی پرداخته و اهداف آن را بیان داشته تا اصول بنیادی آن را بر اساس امتیازات معماری سبز برای طراحان فضاهای درمانی که بدنبال رویکرد جدید و پایداری تحت عنوان بیمارستان سبز می باشند را بیان نماید. همچنین بیمارستان امام خمینی (ره) کلیبر به عنوان نمونه داخلی و بیمارستان سیدنی و لوئیز اسکنازی امریکا به عنوان نمونه خارجی مورد بررسی و مقایسه قرار گرفته اند. در نهایت چنین نتیجه گرفته می شود که توجه به محوطه های بیمارستانی و طراحی آنها به عنوان فضای مهم در روند درمان باید در دستور کار مسئولین کشور قرار گیرد و با اعمال ابعاد شفابخشی محوطه های درمانی، مطلوبیت عملکردی آنها به حداکثر برسد.

واژگان کلیدی:

منظر درمانی، معماری طبیعت محور، بیمارستان سبز، طراحی منظر